

ODAMIZIN TARİHİNDEN

1973 Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), 1973 yılında Ankara'da Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi düzenledi. 1973 yılı, ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasi bakımlardan çok karmaşık sorunlarla yüz yüze olduğu yıllardan biridir. 1971 yılındaki 12 Mart Muhtırası'ni izleyen olayların ve hükümet krizlerinin hemen ardından 1973 yılında Bülent Ecevit'in Başbakanlığı'nda CHP Hükümeti kurulmuştu. Ancak ekonomik kriz ve enerji krizi varlığını sürdürüyordu. Hükümet krizleri aşmakta büyük güçlüklerle karşılaşılıyordu. Sık sık yaşanan elektrik kesintileri şeklinde kendisini gösteren elektrik yetersizliği giderilemiyordu. Kongre sırasında bile elektrikler kesilmiş ve toplantı bir süre mum ışığında sürdürülmüştü.

İşte böyle bir ortamda EMO'nun 15-17 Kasım 1973 tarihinde düzenlediği ve özellikle de elektrik enerjisi üretim ve tüketimine ilişkin teknik, mali ve idari sorunların tüm yönleriyle ele alındığı Elektrik Ener-

jisi Teknik Kongresi, çok çeşitli kesimlerin büyük ilgisini çekmiş ve başarıyla tamamlanmıştır.

Kongreye TMMOB Başkanı Teoman Öztürk ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit mesaj göndermişler, EMO Başkanı Ahmet Varol'un açış konuşmasından sonra, o günkü Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kemal Demir, TEK Genel Müdürü Behçet Yücel ve eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İhsan Topaloğlu da kongrede konuşmalar yapmışlardı.

Odamızın Tarihinden köşemizde, bu tarihsel kongrenin, Teoman Öztürk ve Bülent Ecevit'in gönderdikleri mesajlar ile Ahmet Varol'un yaptığı konuşmayı ve kongre sonunda kabul edilen ortak görüşler metnini vermek istiyoruz. Özellikle EMO Başkanı Ahmet Varol'un konuşmasında ortaya koyduğu gerçeklerin, 46 yıl sonraki gerçeklerle karşılaştırma yapmaya imkan vermesi bakımından dikkat çekici ve önemli olduğu kanısındayız.

TMMOB BAŞKANI Sn. TEOMAN ÖZTÜRK'ÜN MESAJI

Elektrik Mühendisleri Odası
Teknik Kongre Başkanlığına

On yılı geçen bir süredir kalkınma, sanayileşme, tarımda modernleşme, sosyal ve kültürel hayatımız sözde planlara bağlanmıştır.

Yoksul ve geri oluşumuz kaderimiz değildir. Yoksul ve geri oluşumuz ekonomik, politik, kültürel tüm hayatımızda bir avuç yerli-yabancı, banka, sanayi, ticaret, emlak ve toprak tekelsinin egemen oluşundandır.

Halkımız milyonlarca işçisi, köylüsü, on binlerce teknik elemanı yurdumuzun doğal zenginlikleri ile bütün sorunlarını çözebilir ve gerilik zincirinden kurtulabilir ve böylece tam bağımsızlığa kavuşabilir, kavuşacaktır.

Enerji sorunumuzun tartışılacağı bu ortam ve şartlarda, çalışanların bir parçası olan teknik elemanlarımızın doğru sonuç ve önerilere varacağına inanıyorum.

Yıllardır her konuda yurtsever çabalarını izlediğimiz elektrik mühendislerimizi kutlar, kendi gücümüze dayanan bir kalkınma politikasının izlenmesinin savunulacağına inandığım kongrenize başarılar dilerim.

Teoman Öztürk
Türk Mühendis ve Mimar
Odaları Birliği Başkanı

CHP GENEL BAŞKANI Sn. BÜLENT ECEVİT'İN MESAJI

Sayın Ahmet Varol

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Başkanı
Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi Ankara

Sınaileşmenin can damarı ve uygar yaşamının gereği olan elektrik enerjisinde çekilen sıkıntının kaygı verici ve kalkınmayı engelleyici ölçülere vardığı bir sırada bu sorunu ele alacak bir kongre topladığı için TMMOB Elektrik Mühendisleri Odasını kutlarım.

Elektrik enerjisi sorununa çözümler getirecek siyasi kararların ve tedbirlerin geçerli ve etkili olabilmesi, bu alanda yetişmiş uzmanların bilgilerine ve görüşlerine değer verilmesine bağlıdır. Kongreniz bu bakımdan çok yararlı olacaktır, siyasi kadrolara ve yöneticilere ışık tutacaktır.

Kongre çalışmalarınızın başarılı olmasını ve yayınlanarak en geniş ölçüde değerlendirilebilmesini dilerim.

Size ve Kongrenizin değerli konuşmacılarına ve üyelerine saygılar sunarım.

Bülent Ecevit
Cumhuriyet Halk Partisi
Genel Başkanı

EMO BAŞKANI Sn. AHMET VAROL'UN AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın konuklar, sayın üyelerimiz,

Geçtiğimiz aylarda ve halen tartışma konusu olan, kamuoyunu yakından ilgilendiren elektrik enerjisi sorunu bazı çevrelerce bugüne değin istismar edilmek istenmiştir.

Geçmiş iktidarların yurdumuzda oluşturduğu dışa bağımlı kalkınmanın doğal sonucu olarak ulusal bir enerji politikası uygulanmamış, 1965 yılından bu yana siyasi iktidarı elinde bulunduranlar soruna geçici ve dışa bağımlı çözümler getirerek enerji sorununu bugünkü çıkmaza sokmuşlardır. Bugün gene aynı yetkililer, %601 ithal edilen petrol ürünlerini kullanan santrallerle enerji açığının kapatılması görüşünü kamuoyuna benimsetmeye çalışmaktadırlar.

Bu hususu gözönüne alan Odamız, Genel Kurulumuzun da önerisini dikkate alarak Elektrik Enerjisi Teknik Kongresi'nin oluşturulması için çalışmalara başlamıştır.

Kongreyi Haziran ayı içinde toplayacak şekilde çalışmalar sürdürülmüş, ancak sunulacak tebliğlerin Mayıs ayına kadar Odamıza ulaşmaması nedeni ile tatil ayları da gözönüne alınarak Kongre tarihi 15-16-17 Kasım 1973 tarihlerine kadar ertelenmiştir.

Kongremize gerek tebliğ göndererek gerek finansman bakımından yardımda bulunan ve gerekse sergiye iştirak eden kurum ve üyelerimize teşekkür ederiz.

Bilindiği gibi elektrik enerjisi birincil enerji diye adlandırılan taş kömürü, linyit gibi katı yakıtlarla, petrol ürünleri, hidroelektrik potansiyel ve nükleer enerji kaynaklarından üretilir.

Bilinen kaynaklara göre Türkiye'nin enerji potansiyeline göz atarsak; taş kömürü 1 milyar ton, linyit 6 milyar ton, milli ve yabancı şirketlere ait ruhsatlı sahalardan üretilen petrol rezervi 25 milyon ton, hidrolik potansiyelimiz ise 80 milyar KWh civarındadır.

Kaynakların elektrik enerjisi üretimindeki kullanışı ise şöyledir: linyit kömürünün elektrik enerjisi üretimindeki payı 1962 yılında %16,8 iken, bu değer 1967'de %16,6'ya, 1972'de ise, %13,7'ye düşmüş, buna karşılık petrol ürünlerinin payı 1962'de %7,6'dan 1967'de %25,1'e, 1972'de ise %39,8'e çıkmıştır. Hidrolik potansiyel bakımından ise durum oldukça ilginçtir. Avrupa'da hid- ⇒

rolik potansiyel bakımından ön sıralarda olan Türkiye bu potansiyelden faydalanmada son sıralarda bulunmaktadır, örneğin 22 yıl sonra bugünkü düzeyine ulaşacağımız İtalya, yılda 76 milyar kWh'lık hidroelektrik potansiyelinin %57,6'sından fiilen yararlanmaktadır. Yılda 80 milyar kWh'lık potansiyele sahip ülkemizde ise bu potansiyelden yararlanma oranı, 1962'de %2,1, 1967'de %3,5, 1972'de %3,7 gibi çok düşük değerlerde seyretmektedir.

Enerji kaynaklarından taş kömürü, linyit ve hidrolik enerji tamamen yurtiçi kaynaklarından faydalanılarak üretilmekte, buna karşılık 1971 yılında tüketilen yaklaşık 9 milyon ton petrolün yalnız %40'ı, yurtiçi kaynaklarından üretilmiştir. Geriye kalan %60'ı ise ithal edilmiştir.

Dünyada petrol sıkıntısı vardır. ABD'de dahi petrolün karneye bağlandığı, petrolün Akdeniz üzerinden yurdumuza taşındığı, herhangi bir harp halinde bu denizden nakliye imkânlarının nasıl gelişeceği, petrolden elde edilecek elektrik enerjisinin pahalı olması nedenleri gözönüne alınırsa ve kalkınmamız doğal kaynaklarımıza dayalı bir politika ile mümkün olabileceğine göre, ülkemizi dışa bağlı kılacak elektrik enerjisi üretiminde %60'ı ithal yoluyla sağlanan petrole dayalı üretimi kabullenmeye imkân yoktur.

Bu açıklamalardan sonra Elektrik Enerjisi üretiminde birincil enerji kaynaklarının nasıl seçileceği açıkça görülmektedir. Bu kaynakların elektrik enerjisi üretimindeki kullanım tercihleri geçmiş iktidarların dışa bağlı bir ekonomi politikası izlemelerinin doğal sonucu olarak ülke yararına yönelik olmamış ve yurdumuzda ulusal bir enerji politikası uygulanamamıştır.

Uygar ülkeler enerji yetersizliklerini yeni teknolojilerle yenme yarışındadırlar. Bu ülkelerde doğal kaynaklar büyük ölçüde elektrik enerjisine dönüştürülmüştür. Petrol ve tabii gaz yataklarını zorlamadan yeni enerji kaynakları araştırılmaktadır. Bunlar arasında güneş enerjisi, denizlerden elde edilecek enerji, jeotermal enerji vs. sayılabilir. Bu bakımdan asrımızın son yirmi beş yılında bütün ümitler nükleer güçteki gelişmelere bağlanmaktadır. Ancak bu üretim biçiminde santral yapımında geçen zamanın uzunluğu (8-10 yıl), nükleer emniyet ve artıkları hakkında duyulan kuşku, nükleer gücün zenginleştirilmesindeki kararsızlıklar gibi tesis maliyetlerini arttırıcı faktörler nükleer güçte büyük bir ticari atılımı önlemekle beraber, Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Japonya ve Rusya'da mühim sayıda nükleer santral yapılması programlanmıştır.

1982'den sonraki yıllarda, ülkemizde doğal kaynaklarımıza yenileri eklenmediği takdirde nükleer enerjiden faydalanma yoluna gidileceğinden, bu yönde bir çalışma yapmanın yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Dünyada fert başına ortalama elektrik enerjisi tüketimi 1951'de 440, 1962'de 845 ve 1969'da 1265 kWh/kişidir. Bu değerler aynı yıllarda Türkiye için sırasıyla 41,118 ve 219 kWh/kişidir. Buradan da görülmektedir ki, yıllık artış hızı ortalaması yüksek olmasına rağmen tüketim değerleri ortalamasının çok altındadır.

Bir ülkede elektrik enerjisi üretimi ve kişi başına enerji tüketimi kalkınma ölçüsüdür ve sanayileşme ile paralellik halindedir.

Elektrik enerjisinin guruplara göre kullanımını 1972 yılında şöyledir: %63,2 sanayi, %14,8 kayıp ve dahili sarfiyat, %22'si ise aydınlatmada kullanılmaktadır.

35 milyon genel nüfusun 13 milyonu, yani nüfusun %38'i elektrik enerjisinden yararlanmaktadır. Geri kalan %62'si ise elektrik enerjisinin külfetini omuzladığı halde üretilen enerjiden yararlanmamaktadır. Sosyal açıdan bu durum sanayi kesiminde kullanılan elektrik enerjisinin kimlerin fedakârlığı ile gerçekleştiğini somut olarak göstermektedir.

50 Yıllık Cumhuriyet dönemimizin ikinci yarısı, yabancı çıkarların ülkemizin kaynaklarını alabildiğine sömürme girişimlerinin yoğunlaştığı, sahte sanayileşme görüntüleri altında doğal kaynaklarımızın, insan gücümüzün ve buna bağlı olarak da teknik elemanların sömürülmesinin programlandığı yıllar olmuştur. Ülke çıkarlarına aykırı yatırımlara karşı çıkan Türk teknik elemanlarının ekonomik ve demokratik haklarını kısıtlayıcı çabalar, teşvik tedbirleriyle yabancı teknik eleman ithalini teşvik eden zihniyet teknik elemanları mesleği terk, işsizlik ve göç gibi durumlara düşürmeyi amaçlamıştır. Sanayileşmemizin vazgeçilmez unsurlarından biri olan teknik ⇒

elemanların ekonomik, demokratik ve sosyal alanda örgütlenmeleri engellenmiş, gerçek anlamda sanayileşme baltalanmış, ülke çıkarlarına aykırı her girişime karşı yurtsever dirençleri kırılmak ve yok edilmek istenmiştir.

Yasalar, ekonomik ve demokratik haklarımız üzerinde baskı aracı olarak kullanılmıştır.

Kamu kesiminde çalışanların sendika kurma haklarını kaldıran anayasa değişiklikleri, ücretleri sekiz yıldır değişmeyen bir düzeyde tutan personel yasası, meslek odalarının yok edilmesini amaçlayan yasa değişikliği teklifleri, son yıllarda iyice yoğunlaşan ve teknik elemanları baskı altına almayı amaçlayan antidemokratik davranışlardır. Resmi istatistiklere göre, 1963'ten bu yana hayat pahalılığı %342 artmasına rağmen teknik eleman ücretleri 1963 seviyesinde dondurulmuş, hatta yer yer bu seviyenin altına düşürülmüştür.

Bir yandan teknik elemanların bu yöndeki ekonomik istekleri senelerden beri gelen bütün iktidarlara, bütçede para yok gerekçesiyle devamlı olarak ertelenirken, öte yandan sadece 1970 senesi içinde sanayi ve kalkınma konusundaki teknik hizmetler için yerli teknik elemanlara ödenen toplam ücret 237 milyon lira olarak kalırken, yabancılara ödenen ücret yaklaşık olarak bunun 5 misline ulaşmıştır.

Teşvik tedbirlerinin 5/f maddesi ile dışardan ithal edilecek hizmete vergi muafiyeti tanıırken, uygulanan ücret politikası teknik elemanı bezginleştirmiştir. Daha sonra yan ödemelerle torba kadrolarla ve sözleşmeli personel istihdamı ile sözde tatmin edilmek istenmişse de, artan hayat pahalılığı teknik elemanı bu bunalımdan kurtaramadığı gibi kendi arasında da yapay çelişkilere düşürmüştür ve çalışanlar arasında ayrıcalıklar yaratmıştır.

Devlet kuruluşları teknik personel açığını dışa bağlı olarak kapatmak durumunda kalmışlardır, ithal edilen personel çok defa meslekle ilgili olmayan yaşları ileri kişilerdir ki, bunlar Devlet Personel Kanunu ile tahakkuk ettirilen ücretlerden 30-40 kat fazla para ile istihdam edilmektedir. Bunun sayısız örnekleri vardır.

Şimdi Keban'la ilgili bir kaç örneğin açıklanması yararlıdır. EBASCO Firması'nın beş alternatiften Keban-Gökçekaya varyantını empoze ve kabul ettirmesi, yine bu etütte yüksek gerilim sistemi için 550 kV yerine 380 kV seçmesi Keban-Ankara ENH'nın yan yana giden iki hat olarak planlanmasının nelere mal olacağı bu konu ile ilgili herkes tarafından bilinmektedir. Keban projesi müşaviri, Keban ile ilk defa Hidrolik Baraj projesine girmiştir. Bu projeden 140 milyon TL civarında bir para alacak olan müşavir firmanın halen Keban şantiyesindeki elemanlarının yaş ortalaması 60'dir. Müşavir, çimento satan ve tahsil seviyesi çok düşük olan elemanları Keban'da beton ve inşaat kontrol başmühendisleri olarak kullanmaktadır. Ve bu kişiler 50000 TL ile 90000 TL arasında aylık ücret almaktadırlar. Bunların hatalarını düzeltmeye çalışan ve bir türlü söz geçiremeyen DST'nin kontrol mühendisleri ise 2400 ile 4000 TL aylık ücret alırlar. Fakat yetkililerin bu durumu gördükleri halde müdahale etmemeleri de davranışın diğer acı bir yönüdür. Projenin ön çalışmalarına katılan bir yetkiliye Keban Barajı'nda denge bacası, kelebek vana, imdat dizel vs. neden düşünülmendiği sorulduğunda "proje gerçekleştirilmek için Dünya Bankası'ndan ve Avrupa Yatırımlar Bankası'ndan kredi alabilmek gayesiyle projenin ucuz gösterilmesi gerekiyordu, kredi aldıktan sonra hakiki projeler yapılacaktı, fakat her nasılsa daha sonra hakiki projelerin yapılması unutuldu" demiştir.

Yine Keban Santrali ele alınır, mağaraların daha önce Türk jeologlar tarafından varlığı zikredildiği halde santral temelinin tespitinde iyi sondaj yapılmamış olması 400 milyon, dolgu için kaya ocağının iyi seçilmemesi 160 milyon fazla ödemeye sebep olmuştur. Montajın başından beri müşavir firmaya yapılan ısrarlı uyarılara rağmen baraj dip savağı ve cebri giriş ağzı kapaklarını seri kapatma mekanizmalarının (kelebek vana olmadığı için bu husus en kritik haldi) 6 sene sonra montajın sonuna doğru yapılması 60-70 milyon TL fazla ödemeye ve çok kıymetli zaman kaybına sebep olmuştur. Daha açık belirtmek gerekirse iki milyarlık projenin altı milyar TL'ye bitirilmesi tamamen müşavir firmanın eseridir.

Keban Barajı'nda Türk kontrol mühendisi sayısı, 70 civarından 5-6'ya düşmüştür. Bu 5-6 mühendisin çoğu da ayrılmak için daha iyi koşullar aramaktadır. Yöneticilerin bu şartlarla personel istihdamı ham hayalden öteye geçemez. Soruna halen dahi çözüm bulunamaması yatırımların ⇒

sahipsizliğinin başka bir delilidir ve affedilmez büyük bir hatadır. 1967 sonunda enerji sorununun kurtarıcısı gözü ile bakılan Keban sisteminin ancak 1974 tarihinde biteceği bütün ilgililer tarafından tespit edilmişken, 6 senelik süre içerisinde dünyanın en büyük termik santralleri kurulamaz mıydı, ki büyük bir termik santralin kuruluş süresi maksimum 3 yıldır. Bugünkü enerji sıkıntımızı Keban Projesi'nin gecikmesine bağlayan ilgililer bu altı sene içinde nerede idiler? Diğer yandan 1975'te bitmesi gereken ve bugünkü enerji sıkıntısını büyük ölçüde önleyebilecek durumda olan Gökçekaya Barajı montajında bir jeneratörün rotoru montaj esnasında düşürülmüş ve bunun gibi olaylar santralin bugüne kadar devreye girememesine sebep olmuştur. Hiçbir ülkede görülmemiş bu hadise montaj sahasındaki ilgisizliğin somut bir örneğidir.

Ülkemizde 10'un üzerinde büyük hidrolik ve 5'in üzerinde büyük termik santral ve yüzlerce trafo merkezi kurulduğu halde, tecrübeli montaj ekibi kazanamamamız dolayısıyla bir önceki tesiste yaptığımız hataları daha sonraki tesislerde tekrarlamamız, basiretsiz personel politikamızın bir sonucudur.

Yakın gelecekte Oymapınar, Aslantaş, Elbistan ve Aşağı Fırat projelerinde de aynı tecrübesizlikleri yapacak ve bu fakir memleketimizi milyarlarca lira zarara uğratabilecekler miyiz?

Montaj ve proje ihtisas gurupları kurulmadıkça ve yetişmiş elemanların başka sahalarda iş araması önlenmedikçe, özet olarak Personel Kanunu teknik personelin yarısına çözümlenmedikçe aynı hatalar devam edip gidecektir.

Keban hatları bitmek üzere ve işletmeye alındığı zaman işletme ve bakım elemanı maalesef yoktur.

Bugün TEK'in istihdam ettiği eleman mevcut şebekesinin işletme ve bakımına yetişememektedir. Keban devreye girdiği zaman işletme ve bakım personelinin de yetişmiş olması gerekirdi.

Bu personel politikası ile TEK'in Keban sistemini işletmeme ve bakımını yapamama tehlikesi vardır.

Bütün bu koşullar altında ülkemizin sorunlarını birbirinden ayırmadan geçmişteki pratiklerden de ders alarak enerji sorununun çözümü için öneri ve isteklerimizi şu biçimde sıralayabiliriz:

Tüm insan gücü ve hammadde kaynaklarımızın halkımızın hizmetine sunulduğu, bu kaynakların kullanılmasında tüm çalışanların söz sahibi olduğu,

Üretime doğrudan katkıda bulunan teknik elemanların emeklerinin karşılığını toplu sözleşme ve grev haklarıyla elde edebilme olanağına sahip kılındığı,

Teknik hizmet ithali gibi ülke çıkarlarına aykırı girişimlere son verilmesi için yabancı denetiminin tamamen ortadan kalktığı bir kalkınma politikası izlenmelidir.

1. Ülkemizin enerji kaynakları envanteri çıkarılmalı, kaynakların miktarları ve optimum üretimleri saptanmalıdır.
2. Enerji kaynakları aramaları devlet kuruluşları tarafından süratle yapılmalıdır.
3. Tüm linyit ve taş kömürü yataklarımız bilimsel bir şekilde değerlendirilmeli ve özel sektörün elinde bulunan işletmeler devletleştirilmelidir.
4. Mevcut hidroelektrik potansiyelden yararlanmaya gidilerek bu konuda gerekli çalışmalara hemen başlanmalıdır.
5. Elektrik enerjisi tek elde ve TEK bünyesinde toplanmalıdır.
6. Enerji üretimindeki yeni teknolojiler yakından izlenmeli ve ülke çıkarlarına uygun bir çözüm oluşturulmalıdır.
7. Enerjinin en kısa zamanda üretilmesi amacı ile her türlü idari ve mali engeller ortadan kaldırılmalıdır.
8. Beş yıllık planlar içerisinde enerji sektörüne daha çok yatırım yapabilmek için finansman imkânları sağlanmalıdır.
9. Bütün çalışanlarla birlikte teknik elemanları da geçim sıkıntısından ve yurtdışına göç etmekten kurtarmak için ücretler yaşama şartlarının gerektirdiği düzeye ulaştırılmalıdır.
10. İzlenen ücret politikası sözleşmeli personel statüsü gibi çalışanlar arasında sürtüşmeler yaratan ayrıcalıklara yol açmayacak, eşit hizmete eşit ücret verilecek.

biçimde yeniden saptanmalıdır.

15-17 KASIM 1973 TARİHLERİ ARASINDA DÜZENLENEN ELEKTRİK ENERJİSİ TEKNİK KONGRESİ ORTAK GÖRÜŞLERİ

Toplum gelişmesinin ve sanayileşmenin ancak ülke yararına bir enerji politikası doğrultusunda sağlanabileceği gerçeği 3 gündür tartışarak sonuçlandırdığımız elektrik enerjisi sorununun ve çözümlerinin önemini belirlemektedir.

Son günlerde kamuoyunu yakından ilgilendiren ve sosyal yaşantımıza somut olarak yansıyan bu sorun, bugüne değin izlenen dışa bağımlı bir ekonomi politikasının doğal bir sonucudur. Bu konuda yapılan planlamalarda ülke çıkarları yeterince gözetilmemiş ve birincil enerji kaynakları seçiminde dışa bağımlılığımızı artıracak tercihlere ağırlık verilmiştir. Yapılan planlarda saptanan hedeflere ulaşılamamış, planlanan yatırımlar uygulanan politikanın sonucu olarak zamanında tamamlanamamıştır. Gecikeceği önceden bilinmesine ve bugüne kadar yapılan uyarılara rağmen, gecikmeden doğacak enerji açığının, planlamalarda gerekli değişiklikler zamanında yapılarak 3-4 yıl gibi kısa sürede üretime geçme olanağı olan linyite dayalı termik santrallerle kapatılması yönüne gidilmemiş ve böylece fuel-oil ve gaz türbini santralleri kurulması zorunluluğu kamuoyuna benimsettirilmek, istenmiştir. Hâlbuki fuel-oile dayalı termik santrallerin kuruluş süresi hemen hemen linyit santralleri ile aynıdır.

Son senelerde teknik elemanlar üzerinde giderek yoğunlaşan sosyal ekonomik ve anti-demokratik baskılar, sanayileşmenin vazgeçilmez unsurlarından olan teknik elemanları mesleği terke, yurtdışına göçe zorlamıştır. Bu durum enerji üretimini ve kalkınmayı olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu sorunun çözülmesi amacıyla 3 günden beri yapılan ayrıntılı çalışma ve tartışmalar sonucu aşağıdaki öneriler saptanmıştır:

- Kendi insan gücümüze ve doğal kaynaklarımıza dayalı bir enerji politikası izlenmelidir.
- Teknik hizmet ithali bugüne kadar yurdumuza ulusal çıkarılara aykırı ve genellikle geri bir teknoloji sokmuştur. Milyarlarca Türk lirası döviz kaybına sebep olan ve yerli teknik elemanları yozlaştıran, işsizliğe ve yurtdışına iten teknik hizmet ithaline son verilmelidir.
- Teknik elemanların bilgilerini halkımızın hizmetine sunabileceği, artan hayat pahalılığı karşısında emeklerinin karşılığını demokratik ve sendikal haklarla alabileceği, kamu kesimine bağlı kalarak ve ihtisaslaşarak görev yapabileceği ortamı yaratacak bir personel politikası saptanmalıdır.
- Doğal kaynaklarımızın envanteri çıkarılmalı, kaynaklar ve bu kaynaklardan üretilebilecek elektrik enerjisi miktarı gerçek olarak saptanmalı, bilinen kaynaklardan başka kaynakların aranması devlet kuruluşlarınca ivedilikle yapılmalıdır.
- Sorunun çözümünde önemli yeri olan linyit yatakları üzerinde çalışmalar yoğunlaştırılmalı ve elektrik enerjisi üretimine elverişli tüm linyit yatakları devletleştirilmelidir.
- Elektrik enerjisi üretim, iletim, dağıtım ve satışını tek elde toplamak amacıyla çıkarılmış bulunan Türkiye Elektrik Kurumu Kanunu ivedilikle gözden geçirilerek amacına uygun hale getirilmeli ve uygulaması en kısa zamanda gerçekleştirilmelidir.
- Mevcut hidrolik potansiyelden yararlanma amacıyla gerekli çalışmalar hızlandırılmalı küçük ve orta güçte olanlar dahil olmak üzere tüm su kaynaklarımızın değerlendirilmesi için gerekli etüd ve projeler yapılarak bunlar arasındaki tercihler belirlenmelidir.
- Hidrolik ve linyite dayalı termik santrallerin plan ve programlanması memleket gerçekleri gözönüne alınarak enerji ihtiyacına göre uzun vadeli olarak yapılmalıdır.
- Enerjinin en kısa zamanda üretilmesi amacı ile her türlü idari ve mali engeller ortadan kaldırılmalı 5 yıllık planlar içerisinde enerji sektörüne daha çok yatırım yapabilmek için finansman imkânları sağlanmalıdır.
- Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yakın bir gelecekte kurulması gerekli olan nükleer santrallerin tesisi için başlamış bulunan çalışmalar yoğunlaştırılmalıdır.
- Dışa bağımlılığın ikinci faktörü olan elektroteknik ağır sanayi kamu kuruluşları öncülüğünde ivedilikle kurulmalıdır.
- Sanayi girişimleri için yapılan çalışmalar yurdun enerji planlaması ile paralellik içinde yürütülmelidir.
- Enerji kesiminde bütün çalışmaları düzenleyici görevi bulunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Teşkilât Kanunu da çıkarmak suretiyle bu kesimdeki görevlerini tam olarak yapabilecek duruma getirilmelidir.